

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА (ЕУ) 2016/1919 НА ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ И НА СОВЕТОТ**од 26 октомври 2016 година****за правна помош за осомничени и обвинети лица во кривични постапки и за барани лица врз основа на постапки засновани на европски налог за апсење**

ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ И СОВЕТОТ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА,

имајќи го предвид Договорот за функционирање на Европската Унија, а особено точка (б) од член 82(2) од истиот,

имајќи го предвид предлогот на Европската комисија,

по пренос на нацрт-законодавниот акт до националните парламенти,

имајќи го предвид мислењето на Европскиот економско-социјален комитет ⁽¹⁾,

по консултации со Комитетот на регионите,

постапувајќи во согласност со вообичаената законодавна постапка ⁽²⁾,

со оглед на тоа што:

(1) Целта на оваа директива е да се обезбеди ефективност на правото на пристап до адвокат, како што е предвидено со Директивата 2013/48/ЕУ на Европскиот парламент и на Советот ⁽³⁾, со ставање на располагање на адвокатски услуги финансирани од земјите членки за осомничени и обвинети лица во кривични постапки и за барани лица кои се предмет на постапки засновани на европски налог за апсење во согласност со Рамковната одлука 2002/584/ПВР на Советот ⁽⁴⁾ (барани лица).

(2) Со утврдувањето на заеднички минимални правила во однос на правото на правна помош за осомничени, обвинети и барани лица, оваа директива има за цел да ја зајакне меѓусебната доверба на земјите членки во нивните кривично-правни системи и на тој начин да се подобри меѓусебното признавање на одлуки во кривични предмети.

(3) Третиот став од член 47 од Повелбата за фундаментални права на Европската Унија (Повелбата), член 6(3)(в) од Европската конвенција за заштита на човековите права и фундаменталните слободи (ЕКЧП) и член 14(3)(г) од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права (МПГПП) го утврдуваат правото на правна помош во кривични постапки во согласност со условите утврдени во овие одредби. Повелбата ја има истата правна сила како и договорите, а земјите членки се страни на ЕКЧП и МПГПП. Сепак, искуството покажа дека тоа само по себе не секогаш пружа доволен степен на доверба во кривично-правните системи на други земји членки.

¹ Сл. весник С 226, 16.7. 2014 година, стр. 63.

² Став на Европскиот парламент од 4 октомври 2016 година (сè уште не е објавен во Службен весник) и Одлука на Советот од 13 октомври 2016 година.

³ Директивата 2013/48/ЕУ на Европскиот парламент и на Советот од 22 октомври 2013 година за правото на пристап до адвокат во кривични постапки и во постапките засновани на европскиот налог за апсење, како и за правото за известување на трета страна во случај на лишување од слобода и за комуникација со трети лица и со конзуларни органи додека трае лишувањето од слобода (Сл. весник L 294, 6.11.2013 година, стр.1).

⁴ Рамковната Одлука 2002/584/ПВР на Советот од 13 јуни 2002 година за европскиот налог за апсење и постапките за предавање помеѓу земји членки (Сл. весник L 190, 18.7.2002 година, стр 1).

(4) На 30 ноември 2009 година, Советот донесе Резолуција за патоказот за зајакнување на процедуралните права на осомничените или обвинетите лица во кривичните постапки ⁽¹⁾ („Патоказот“). Со постепен пристап, во Патоказот се повикува на донесување мерки во однос на правото на преведување и толкување (мерка А), правото на информации за правата и обвиненијата (мерка Б), правото на правен совет и правна помош (мерка В), правото на контакт со роднини, работодавци и конзуларни органи (мерка Г), како и за специјални заштитни мерки за осомничени или обвинети лица кои се во ранлива положба (мерка Д).

(5) На 11 декември 2009 година, Европскиот совет го поздравил Патоказот и го вклучил во Стокхолмската програма насловена „Отворена и безбедна Европа која им служи на граѓаните и ги заштитува“ ⁽²⁾ (точка 2.4). Европскиот совет истакнал дека Патоказот не е целосен и ја повика Комисијата да ги разгледа дополнителните елементи на минималните процедурални права за осомничените и обвинетите лица, како и да направи проценка на потребата од решавање на други прашања, како што е презумпцијата на невиност, за да се промовира подобра соработка во оваа област.

(6) До овој момент, во согласност со Патоказот, донесени се пет мерки за процедуралните права во кривичните постапки, имено Директивите 2010/64/ЕУ⁽³⁾, 2012/13/ЕУ⁽⁴⁾, 2013/48/ЕУ, (ЕУ) 2016/343⁽⁵⁾ и (ЕУ) 2016/800⁽⁶⁾ на Европскиот парламент и на Советот.

(7) Оваа директива се однесува на вториот дел од мерка В од Патоказот во однос на правна помош.

(8) Правна помош треба да ги опфати трошоците за одбрана на осомничените, обвинетите и бараните лица. При одобрување на правна помош, надлежните органи на земјите членки треба да бидат во можност да бараат осомничените, обвинетите или бараните лица сами да сносат дел од овие трошоци, во зависност од нивните финансиски ресурси.

(9) Без да е во спротивност со член 6 од Директивата (ЕУ) 2016/800, оваа директива не треба да се применува кога осомничени или обвинети, или барани лица, се откажале од своето право на адвокат во согласност со член 9 односно член 10(3) од Директивата 2013/48/ЕУ, и го немаат отповикано откажувањето на тоа право, или кога земјите членки применуваат привремени отстапувања во согласност со член 3(5) или (6) од Директивата 2013/48/ЕУ, за времето на вакво отстапување.

(10) Кога лице кое првично не било осомничено или обвинето, како на пример сведок, станува осомничено или обвинето лице, тоа лице треба да има право да не сведочи против самото себе и право да молчи во согласност со законодавството на Унијата и ЕКЧП, според толкувањето на Судот на правдата на Европската Унија (Судот) и на Европскиот суд за човекови права (ЕКЧП). Затоа, во оваа директива јасно се наведува

¹ Сл. весник С 295, 4.12.2009 година, стр. 1.

² Сл. весник С 115, 4.5. 2010 година, стр. 1.

³ Директивата 2010/64/ЕУ на Европскиот парламент и на Советот од 20 октомври 2010 година за правото на толкување и преведување во кривичните постапки (Сл. весник L 280, 26.10.2010 година, стр.1).

⁴ Директивата 2012/13/ЕУ на Европскиот парламент и на Советот од 22 мај 2012 година за правото на информации во кривичните постапки (Сл. весник L 142, 1.6.2012 година, стр.1).

⁵ Директивата (ЕУ) 2016/343 на Европскиот парламент и на Советот од 9 март 2016 година за зајакнување на одредени аспекти на презумпцијата на невиност и правото да присуствуваат на судска расправа во кривичните постапки (Сл. весник L 65, 11.3.2016 година, стр. 1).

⁶ Директивата (ЕУ) 2016/800 на Европскиот парламент и на Советот од 11 мај 2016 година за процедурални заштитни мерки за деца кои се осомничени или обвинети во кривични постапки (Сл. весник L 132, 21.5.2016 година, стр.1).

практичната ситуација во која таквото лице станува осомничено или обвинето лице за време на испитувањето од страна на полицијата или друг орган за спроведување на законите во контекст на кривичната постапка Кога, во текот на ваквото испитување, лице кое не било осомничено или обвинето стане осомничено или обвинето лице, испитувањето треба да се прекине моментално. Сепак, испитувањето би требало да може да продолжи кога засегнатото лице е известно дека тој или таа станала осомничено или обвинето лице и кога тоа лице може целосно да ги ужива правата предвидени во оваа директива.

(11) Во некои земји членки, друг орган освен судот со јурисдикција за кривични предмети има надлежност да наметне санкции освен лишување од слобода во однос на релативно лесни прекршоци. Тоа може да биде случај, на пример, во однос на чести сообраќајни прекршоци и прекршоци кои може да се утврдат со сообраќајна контрола. Во такви случаи, неразумно би било да се бара од надлежните органи да ги гарантираат сите права според оваа директива. Кога законодавството на земјата членка предвидува санкција за полесни прекршоци од таков орган и е предвидено право на жалба или друга можност за упатување на суд надлежен за кривични дела, оваа директива треба да се применува само за постапката пред судот по таква жалба или упатување.

(12) Во некои земји членки одредени лесни прекршоци, особено лесни сообраќајни прекршоци, лесни прекршоци во однос на општите локални прописи и лесни нарушувања на јавниот ред и мир, се сметаат за кривични дела. Во такви случаи, неразумно би било да се бара од надлежните органи да ги гарантираат сите права според оваа директива. Кога законодавството на земја членка во однос на лесни прекршоци не предвидува лишување од слобода како изрекување на санкција, оваа директива треба да се применува само за постапки пред судот со јурисдикција за кривични предмети.

(13) Примената на оваа директива на лесни прекршоци е предмет на условите утврдени во оваа директива. Земјите членки треба да бидат во можност да спроведат проверка на финансиската состојба, проверка на основаноста на барањето или двете проверки за да утврдат дали правната помош треба да се одобри. Под услов ова да е во согласност со правото на правично судење, условите за проверка на основаноста на барањето не се исполнети во однос на одредени лесни прекршоци.

(14) Опсегот на примена на оваа директива во однос на одредени лесни прекршоци не треба да влијае на обврските на земјите членки според ЕКЧП за да се гарантира правото на правично судење, вклучувајќи и добивање адвокатски услуги.

(15) Под услов ова да е во согласност со правото на правично судење, следниве ситуации не претставуваат лишување од слобода во рамки на значењето на оваа директива: идентификување на осомничено или обвинето лице; утврдување на потребата за покренување на постапка; проверка на поседување на оружје или други слични безбедносни прашања; спроведување на истражни или постапки за собирање докази освен оние кои не се конкретно наведени во оваа директива, како што се лекарски прегледи, крвни анализи, тестирање на алкохол или слично, или фотографирање или земање отисоци; изведување на осомничено или обвинето лице пред надлежен орган во согласност со националното законодавство.

(16) Со оваа директива се утврдуваат минималните правила. Земјите членки треба да бидат во можност а одобрат правна помош во ситуации кои не се опфатени со оваа директива, на пример при спроведување на истражни или постапки за собирање докази освен оние кои не се конкретно наведени во оваа директива.

(17) Во согласност со член 6(3)(в) ЕКЧП, осомничени и обвинети лица кои имаат

недостиг од средства за да платат адвокатски услуги имаат право на правна помош, кога тоа го налага интересото на правдата. Со ова минимално правило се дозволува земјите членки да спроведат проверка на финансиската состојба, проверка на основаноста на барањето, или двете. Примената на овие тестови не треба да ги ограничува ниту да отстапува од правата и процедуралните заштитни мерки кои се гарантирани со Повелбата и ЕКЧП, како што е толкувано од страна на Судот и ЕКЧП.

(18) Земјите членки треба да ги утврдат практичните договори во однос на пружање правна помош. Со ваквите договори може да се одреди правнаа помош да се одобрува на барање на осомничено, обвинето или барано лице. Особено, имајќи ги предвид потребите на ранливи лица, вакво барање не треба да биде суштински услов за одобрување на правна помош.

(19) Надлежните органи треба да одобрат правна помош без непотребно одлагање, а најдоцна пред испитувањето на засегнатото лице од страна на полицијата, друг орган за спроведување на законите или од страна на орган на судска власт, или пред спроведување на конкретни истражни или постапки за собирање докази наведени во оваа директива. Доколку надлежните органи не можат да го сторат тоа, тие треба да одобрат барем итна или привремена правна помош пред ваквото испитување или пред спроведување на вакви истражни или постапки за собирање докази.

(20) Со оглед на специфичноста на постапките засновани на европски налог за апсење, толкувањето на одредбите од оваа директива само во однос на бараните лица треба да ја земат предвид оваа специфичност и не треба да влијаат на толкувањето на другите одредби од оваа директива.

(21) Бараните лица треба да имаат право на правна помош во земјите членки на извршување. Освен тоа, бараните лица кои се предмет на постапки засновани на европски налог за апсење за целите на спроведување на кривично гонење и кои го остваруваат своето право на адвокат во земјата членка која го издала налогот, во согласност со Директивата 2013/48/EУ, треба да имаат право на правна помош во таа земја членка за целите на вакви постапки во земја членка на извршување, во онаа мерка до која правната помош е неопходна за да се гарантира ефикасен пристап до правда, како што е утврдено во член 47 од Повелбата. Така би било во случај кога адвокатот во земја членка на извршување не може да ги исполни ефективно и ефикасно своите задачи во однос на извршувањето на европскиот налог за апсење без адвокатски услуги во земја членка која го издала налогот. Сите одлуки во однос на правна помош во земја членка која го издала налогот треба да се донесат од страна на орган кој е надлежен за донесувањето на вакви одлуки во таа земја членка, врз основа на критериумите кои се утврдени од страна на таа земја членка при спроведување на оваа директива.

(22) За да се гарантира ефикасен пристап до адвокат од страна на бараните лица, земјите членки треба да гарантираат дека бараните лица имаат право на правна помош додека не бидат предадени, или додека одлуката за нивно предавање не стане правосилна.

(23) При спроведување на оваа директива, земјите членки треба да гарантираат почитување на фундаменталното право на правна помош како што е предвидено со Повелбата и од страна на ЕКЧП. Притоа, треба да ги почитуваат Начелата и упатствата на Обединетите Нации за пристап до правна помош во кривично-правни системи.

(24) Без да е во спротивност со одредбите од националното законодавство во однос на задолжителното присуство на адвокат, надлежниот орган треба да одлучи, без непотребно одлагање, дали да одобри или да не одобри правна помош. Надлежниот

орган треба да е независен орган кој е надлежен да донесува одлуки во однос на одобрување на правна помош, или суд, вклучувајќи и судија поединец. Во итни ситуации, привремено вклучување на полицијата и обвинителството треба, сепак, да биде можно, во мерка во која е неопходно за одобрување на правна помош благовремено.

(25) Кога правна помош е одобрена на осомничено, обвинето или барано лице, нејзините ефективност и квалитет се гарантираат, меѓу другото, и со овозможување на континуирано правно застапување. Во тој однос, земјите членки треба да овозможат континуирано правно застапување во текот на кривичните постапки, како и — кога е соодветно — во постапки засновани на европски налог за апсење.

(26) Треба да се обезбеди соодветна обука на вработените кои се вклучени во донесувањето одлуки за правна помош во кривичните постапки и во постапките засновани на европски налог за апсење. Без да е во спротивност со судската независност и разликите во организациската поставеност на дуството во земјите членки, земјите членки треба да бараат лицата одговорни за обука на судиите да обезбедат таква обука и за судовите и судиите кои донесуваат одлуки во однос на одобрување на правна помош.

(27) Со начелото на ефективност на законодавството на Унијата се бара од земјите членки да воспостават соодветни и ефективни правни лекови во случај на повреда на правата доделени на поединци во согласност со законодавството на Унијата. Ефикасен правен лек треба да биде достапен кога правото на правна помош е загрозувано или кога пружањето правна помош е одложено или одбиено целосно или делумно.

(28) Со цел следење и евалуација на ефективноста на оваа директива, постои потреба од собирање релевантни податоци, од достапните податоци, во однос на спроведувањето на правата утврдени во оваа директива. Ваквите податоци вклучуваат, кога е можно, број на барања за правна помош во кривични постапки, како и постапки засновани на европски налог за апсење кога засегнатата земја членка делува како земја членка која го издала налогот или земја членка на извршување, бројот на предмети за кои правна помош е одобрена, и бројот на предмети за кои правна помош е одбиена. Податоците за трошоците за пружање правна помош на осомничени или обвинети лица и за барани лица треба, исто така, да се соберат до најголема можна мерка.

(29) Оваа директива се применува на осомничени, обвинети и барани лица без оглед на нивниот правен статус, државјанство или националност. Земјите членки треба да ги почитуваат и гарантираат правата утврдени во оваа директива, без каква било форма на дискриминација врз основа на каква било причина, како што се раса, боја, пол, сексуална ориентација, јазик, религија, политичко или друго мислење, националност, етничко или социјално потекло, имотна состојба, инвалидитет или раѓање. Со оваа директива се утврдуваат фундаменталните права и начела признати во Повелбата и од страна на ЕКЧП, вклучувајќи ја забраната на тортура и на нечовечно или понижувачко постапување, правото на слобода и безбедност, почитувањето на приватниот и семејниот живот, правото на интегритетот на личноста, правата на детето, интеграцијата на лицата со попреченост, правото на ефикасен правен лек и на правично судење, презумпцијата на невиност и правото на одбрана. Оваа директива треба да се спроведува во согласност со тие права и начела.

(30) Со оваа директива се утврдуваат минималните правила. Земјите членки треба да бидат во можност да ги прошират правата утврдени во оваа директива со цел да се обезбеди повисоко ниво на заштита. Таквото поголемо ниво на заштита не треба да биде пречка за взаемно признавање на судските одлуки чие што донесување овие минимални

правила го олеснуваат. Нивото на заштита утврдено од страна на земјите членки никогаш не треба да падне под стандардите утврдени со Повелбата или од страна на ЕКЧП, според толкувањето од страна на Судот и ЕКЧП.

(31) Со оглед на тоа што целта на оваа директива, имено воспоставување на општи минимални правила во однос на правото на правна помош за осомничени, обвинети или барани лица, не може да се постигнат во доволна мера од страна на земјите членки, а поради опсегот и ефектите може да се постигнат подобро на ниво на Унијата, Унијата може да донесе мерки во согласност со начелото на супсидијарност утврдено во член 5 од Договорот за Европската Унија (ДЕУ). Во согласност со начелото на пропорционалност, како што е утврдено во тој член, оваа директива не го надминува неопходното за постигнување на таа цел.

(32) Во согласност со членови 1 и 2 од Протоколот бр. 21 за ставот на Обединетото Кралство и Ирска во однос на областа на слобода, безбедност и правда, приложен кон ДЕУ и Договорот за функционирање на Европската Унија (ДФЕУ) и без да е во спротивност со член 4 од тој протокол, овие земји членки нема да учествуваат во донесувањето на оваа директива и не се обврзани со истата или не се предмет на нејзина примена.

(33) Во согласност со членови 1 и 2 од Протоколот бр. 22 за ставот на Данска, приложен кон ДЕУ и ДФЕУ, Данска не учествува во донесувањето на оваа директива и затоа не е обврзана со истата или не е предмет на нејзина примена,

ЈА ДОНЕСОА ОВАА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Предмет

1. Со оваа директива се утврдуваат заеднички минимални правила во однос на правото на правна помош за:

- (а) осомничени или обвинети лица во кривични постапки; и
- (б) лица кои се предмет на постапките засновани на европскиот налог за апсење во согласност со Рамковната Одлука 2002/584/ПВР (барани лица).

2. Оваа директива ги заменува Директивите бр. 2013/48/ЕУ и (ЕУ) 2016/800. Ништо од оваа директива не се толкува како ограничување на правата предвидени во овие директиви.

Член 2

Опсег

1. Оваа директива се применува на осомничени и обвинети лица во кривични постапки кои имаат право на пристап до адвокат во согласност со Директива 2013/48/ЕУ и:

- (а) кои се лишени од слобода;
- (б) кои имаат потреба од адвокатски услуги во согласност со законодавството на Унијата или националното; или
- (в) од кои се бара или на кои се допушта да присуствуваат на истражна или постапка поврзана со прибирање докази, вклучувајќи го следново како минимум:
  - (i) препознавање;

(ii) соочувања;

(iii) реконструкции на настанот.

2. Оваа директива се применува, исто така, од апсење во земја членка на извршување, на барани лица кои имаат право на пристап до адвокат во согласност со Директивата 2013/48/EУ.

3. Оваа директива се применува, исто така, според условите како што е предвидено во став 1, на лица кои не биле првично осомничени или обвинети, но станале осомничени или обвинети лица за време на испитувањето од страна на полицијата или друг орган за спроведување на законите.

4. Без да е во спротивност со правото на правично судење, во однос на лесни прекршоци:

(а) кога законодавството на земја членка предвидува изрекување на санкција од страна на орган освен суд со јурисдикција за кривични предмети, а изрекувањето на ваква санкција може да биде обжалено или може да биде упатено до таков суд; или

(б) кога лишувањето од слобода не може да се изрече како санкција;

оваа директива се применува само за постапки пред суд со јурисдикција за кривични предмети.

Во секој случај, оваа директива се применува при донесување на одлука за притвор и во времетраењето на притворот, во секоја фаза од постапките до завршување на истиот.

Член 3

Дефиниција

За целите на оваа директива, „правна помош“ значи финансирање на адвокатски услуги од страна на земја членка, овозможувајќи користење на правото на пристап до адвокат.

Член 4

Правна помош во кривични постапки

1. Земјите членки гарантираат дека осомничени и обвинети лица кои имаат недостиг од средства за да платат адвокатски услуги имаат право на правна помош, кога тоа го налага интересот на правдата.

2. Земјите членки може да спроведат проверка на финансиската состојба, проверка на основаноста на барањето или двете проверки за да утврдат дали правната помош треба да се одобри во согласност со став 1.

3. Кога земја членка применува проверка на финансиската состојба, ги зема предвид сите релевантни и објективни фактори, како што се приход, капитал и семејна ситуација на засегнато лице, како и трошоците за адвокатски услуги и животниот стандард во таа земја членка, со цел да одреди дали, во согласност со применливите критериуми во таа земја членка, осомничено или обвинето лице има недостиг од средства за плаќање на адвокатски услуги.

4. Кога земја членка применува проверка на заснованоста на барањето, ја зема предвид тежината на кривичното дело, сложеноста на предметот и тежината на очекуваната санкција, со цел да одреди дали интересите на правдата налагаат одобрување на правна помош. Во таков случај, условите за проверка на заснованоста на барањето се исполнети во следниве ситуации:

(а) кога осомничено или обвинето лице е изведено пред надлежен суд или судија со цел донесување на одлука за притвор во која било фаза од постапката во рамки на опсегот на оваа директива; и

(б) во текот на притвор.

5. Земјите членки гарантираат дека правна помош е одобрена, без непотребно одлагање, а најдоцна пред испитувањето од страна на полицијата, друг орган за спроведување на законите или од страна на орган на судска власт, или пред спроведување на истражни или постапки за собирање докази наведени во точка (в) од член 2(а).

6. Правна помош се одобрува само за целите на кривични постапки во кои засегнато лице е осомничено или обвинето дека извршило кривично дело.

Член 5

Правна помош во постапки засновани на европски налог за апсење

1. Земјата членка на извршување гарантира дека бараните лица имаат право на правна помош од момент на апсење во согласност со европскиот налог за апсење до нивно предавање, или додека одлуката за нивно предавање не стане правосилна.

2. Земјата членка која го издала налогот гарантира дека бараните лица кои се предмет на постапки засновани на европски налог за апсење за целите на спроведување на кривично гонење и кои го остваруваат своето право на адвокат во земјата членка која го издала налогот како помош на адвокатот во земјата членка на извршување во согласност со член 10(4) и (5) од Директивата 2013/48/EУ, имаат право на правна помош во земјата членка која го издала налогот за целите на вакви постапки во земја членка на извршување, во онаа мерка до која правната помош е неопходна за да се гарантира ефикасен пристап до правда.

3. Правото на правна помош наведено во ставови 1 и 2 може да е предмет на проверка на финансиската состојба во согласност со член 4(3), која се применува *мутатис мутандис*.

Член 6

Одлуки во однос на одобрување на правна помош

1. Одлуки за одобрување или одбивање на правна помош и за доделување на адвокати се донесуваат, без одлагање, од страна на надлежен орган. Земјите членки преземаат соодветни мерки за да гарантираат дека надлежните органи ги донесуваат одлуките внимателно, почитувајќи ги правата на одбрана.

2. Земјите членки преземаат неопходни мерки за да гарантираат дека осомничени, обвинети и барани лица се информирани на писмено дали нивното барање за правна помош е одбиено целосно или делумно.

Член 7

Квалитет на услуги на правна помош и обука

1. Земјите членки преземаат неопходни мерки, вклучувајќи мерки во однос на финансирање, за да гарантираат дека:

(а) постои ефикасен систем за правна помош со соодветен квалитет; и

(б) услуги на правна помош се со соодветен квалитет за заштита на праведноста на постапките, со должна почит на независноста на правната струка.

2. Земјите членки гарантираат дека е предвидена соодветна обука на вработените кои се вклучени во донесувањето одлуки за правна помош во кривични постапки и во постапки засновани на европски налог за апсење.

3. Со должна почит на независноста на правната струка и улогата на одговорните за обука на адвокати, земјите членки преземаат соодветни мерки со цел унапредување на пружање на соодветна обука на адвокати кои пружаат услуги на правна помош.

4. Земјите членки ги преземаат неопходните мерки за да гарантираат дека осомничените, обвинетите и бараните лица имаат право да им се замени, на нивно барање, адвокатот кој пружа услуги на правна помош, ако е оправдано со посебни околности.

Член 8

Правни лекови

Земјите членки гарантираат дека осомничени, обвинети и барани лица располагаат со ефикасни правни лекови според националното законодавство во случај на кршење на нивните права според оваа директива.

Член 9

Ранливи лица

Земјите членки гарантираат дека посебните потреби на ранливите осомничени, обвинети и барани лица се земаат предвид при спроведување на оваа директива.

Член 10

Обезбедување на податоци и извештај

1. До 5 мај 2021 година, и на секои три години потоа, земјите членки ги доставуваат достапните податоци до Комисијата, кои покажуваат како се спроведуваат правата утврдени во оваа директива.

2. До 5 мај 2022 година, и на секои три години потоа, Комисијата доставува извештај за спроведувањето на оваа директива до Европскиот парламент и Советот. Во тој извештај, Комисијата го проценува спроведувањето на оваа директива во однос на правото на правна помош во кривични постапки и постапки засновани на европски налог за апсење.

Член 11

Неотстапување

Ништо во оваа директива не се толкува како ограничување или отстапување од кои било права и процедурални заштитни мерки предвидени со Повелбата, ЕКЧП или други релевантни одредби од меѓународното право или правото на која било земја членка која обезбедува повисоко ниво на заштита.

Член 12

Транспонирање

1. Земјите членки ги ставаат во сила законите, регулативите и административните одредби неопходни за усогласување со оваа директива до 5 мај 2019 година. Тие веднаш ја известуваат Комисијата за тоа.

Кога земјите членки ги донесуваат овие мерки, тие содржат упатување кон оваа директива или се придружени од такво упатување при нивното официјално објавување.

Начините на кои ќе се врши такво упатување ги утврдуваат земјите членки.

2. Земјите членки го доставуваат до Комисијата текстот на мерките од националното законодавство кои ги донесуваат во областа опфатена со оваа директива.

Член 13

Влегување во сила

Оваа директива влегува во сила на дваесеттиот ден по нејзиното објавување во *Службениот весник на Европската Унија*.

Член 14

Адресати

Оваа директива се однесува на земјите членки во согласност со договорите.

Стразбур, 26 октомври 2016 година.

За Европскиот парламент

Претседател

М. ШУЛЦ

За Советот

Претседател

И. ЛЕСАЈ

